„Powstanie Listopadowe na Kielecczyźnie”

Noc z 29 na 30 listopada 1830 r. to moment wybuchu powstania narodowego, zwanego potem Powstaniem Listopadowym, które objęło swoim zasięgiem nie tylko Królestwo Polskie, lecz również Litwę, Żmudź i Wołyń. Dla upamiętnienia 185 rocznicy tego wydarzenia Archiwum Państwowe w Kielcach zaprasza do obejrzenia wystawy online: „Powstanie Listopadowe na Kielecczyźnie".

Po III rozbiorze Kielce włączono do zaboru austriackiego, a w 1809 roku do Księstwa Warszawskiego jako miasto powiatowe. Dopiero 6 sierpnia 1816 roku Namiestnik Królestwa Polskiego gen. Józef Zajączek postanowił (z uwagi na utworzenie wolnego miasta Krakowa), aby Kielce zostały stolicą województwa krakowskiego. Do 1818 roku prezydentem Kielc był Dominik Wójcikowski, potem Karol Kozierowski, a od 1819 roku do wybuchu powstania listopadowego - Stanisław Niewiadomski. Powstanie 1830 roku trafiło w Kielcach na podatny grunt. Na stanowisko prezydenta wybrano ponownie Dominka Wójcikowskiego, który 5 grudnia 1930 roku zarządził powołanie pod broń byłych żołnierzy i podoficerów. Formowanie tych oddziałów wymagało wielkiej ofiarności społeczeństwa, trzeba było zapewnić im wyżywienie i zakwaterowanie. W owym okresie pełnomocnikiem Rządu Narodowego i dowódcą Gwardii Ruchomej był Jan Ledóchowski, który 9 grudnia 1830 roku wydał odezwę do mieszkańców województwa. Zastąpił go niedługo potem Henryk Dembiński, który organizował oddziały zbrojne armii czynnej i Gwardię Ruchomą. Niezależnie od tego powoływano Straż Obywatelską, która w nocy patrolowała miasto i pełniła warty na rogatkach i przy magazynach. Z udziału w pracach Straży zwolnieni byli duchowni i urzędnicy państwowi. Do Kielc przybywały też oddziały ochotnicze z całego województwa, które potem brały udział w bitwach pod Nową Wsią, Sochaczewem i Warszawą. Bataliony Gwardii Ruchomej rozwiązano na wiosnę 1831 roku. Zapał mieszkańców gasł. Ostatnim zrywem było utworzenie w końcu sierpnia na rozkaz generała Samuela Różyckiego Gwardii Narodowej złożonej ze wszystkich mieszkańców w wieku od 19 do 50 lat. Powstały 4 takie kompanie. Był to już koniec powstania, a 24 września 1831 roku do Kielc wkroczyły wojska rosyjskie.